

הפטרה מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

פרשת תולדות

מלאכי פרק א, א - פרק ב, ז

בפרשת השבוע מסופר אודות לידת יעקב ועשיו, ולכן קוראים את ההפטרה בה אומר ה' 'ואוהב את יעקב ואת עשיו שנאתי'. נבואה זו נאמרה על ידי מלאכי, שספרו הוא האחרון ב'תרי עשר'. יש אומרים ש'מלאכי' הוא עזרא הסופר, יש אומרים שהוא מרדכי היהודי, ויש אומרים שזהו נביא אחר ששמו מלאכי. לדברי הכל התנבא לאחר בניית בית המקדש השני, והוא הנביא האחרון שעמד לישראל.

(א) **מִשָּׂא דְבַר ה', אֵל יִשְׂרָאֵל, בְּיַד מְלָאכִי. (ב) מְקַדִּים ה' ומגלה את אהבתו לישראל, שאין זו אהבה מחמת מעשי אבותיהם, אלא אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם, מצד עצמכם, אָמַר ה'.** וְאִמְרָתֶם - שואלים ישראל, בְּמָה אֶהְבֵּתֶנּוּ - כיצד יודע שאהבת ה' מתייחסת אלינו ואינה רק מחמת אהבת אבותינו, ומשיב להם ה', הֲלוֹא אֲנִי עָשִׂוּ לְיַעֲקֹב נָאִם ה', ואם כן גם עשיו מיוחס לאבותיו, אברהם ויצחק, ואף על פי כן וְאֶהֱבֶה רַק אֶת יַעֲקֹב והרי זו ראייה שאהבתי אליכם אינה מצד אבותיכם, אלא מצד עצמכם. (ג) ושמה תאמרו שאהבתי אליכם היא רק בצירוף לאהבת אבותיכם, ולכן איני אוהב את עשיו, הרי אם כן על אף שלא אהב את עשיו, כי אין לו מעשים טובים שיצטרפו לאהבת אבותיו, היה ראוי שלא אשנא אותו, והרי אין הדבר כן, אלא וְאֵת עֲשָׂו שְׂנֵאתִי, כי עצם הדבר שהיו אבותיו צדיקים והוא הרשע זו סיבה לשנא אותו, וראייה לדבר שה' שונא אותו, וְאֲשִׁים אֶת הָרִיוּ שְׂמָמָה, וְאֵת נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת [-תנין, מין נחש] מְדַבֵּר, [כי אף על פי שגם ישראל גלו מארצם, הרי חזרו לארצם, ואילו הרי עשיו ישארו שממה לעולם]. (ד) שמא תאמרו שהסיבה שארצם שוממה היא רק מחמת הטבע והמזל, אין הדבר כן, אלא כִּי - [כאשר] תֹאמְרוּ אָדָם [-עשיו], אֲמַנְם רְשָׁעִים, אך היה זה מצד הטבע והמזל, וְנָשׁוּבָה כַּעֲת כְּשִׁיעֵלָה מִזְלֵינוּ וְנִבְנְהָה חֲרָבוֹת, כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, הֲמָה יִבְנוּ, כי באמת מצד הטבע והמזל אין להם מניעה מלבנות, וְאֲנִי אֶהְרֹס את בנייתם בהשגחה פרטית לרעה, ושני טעמים להריסה זו, א. וְקִרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רְשָׁעָה - מחמת שארצם זהו המקום המוגבל ושייך לרשעה [כנגד ארץ ישראל שזהו המקום המוגבל לקדושה], שראוי שיהא חרב ושומם, ב. וְהָעַם - מחמת שהם האומה אֲשֶׁר זָעַם עליהם ה' עַד עוֹלָם, מחמת מעשיהם הרעים. (ה) וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה את הנקמה שיעשה ה' באדום, וְאֶתֶם תֹּאמְרוּ, כִּשֶׁם שֶׁהוֹשַׁפְלָה מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, כֵּן יִגְדַל ה' בְּכַבּוּדוֹ מֵעַל לְגְבוּל יִשְׂרָאֵל, כי כשנופלת הרשעה קמה הקדושה. (ו) עתה פונה ה' בנבואתו אל ישראל בתוכחה, כי הרי בֶּן יַכְבֵּד אֶב מִצַּד אֶהְבֵּתוֹ אֵלָיו, וְעַבְדֵּי יִרְאֵוּ מֵאֲדָנָיו, ולכן לא יעשה דבר שאינו לרצונו, וְאִם אֶב אֲנִי, שאתם עובדים אותי מאהבה, אֵינָה כְּבוֹדִי. וְאִם אֲדוֹנִים אֲנִי, שאינכם עובדים אותי מאהבה, הרי עליכם לכל הפחות לעובדני מיראה, וְאֵינָה מוֹרְאִי, שתי השאלות הללו אָמַר ה' צְבָאוֹת לָכֶם, הַכְּהֵנִים, בּוֹזֵי שְׁמִי. וְאִמְרָתֶם - יודע אני שתאמרו, בְּמָה בְּזִינוּ אֶת שְׁמִי. (ז) והוסיף ה' ואמר להם, הלא אתם מְגִישִׁים עַל מִזְבְּחֵי לָחֶם מִגָּלָל - קרבן מלוכלך, וגם על דבר זה וְאִמְרָתֶם - יודע אני שתאמרו, בְּמָה גֹאֲלֵנוּ. עתה משיב להם על ראשון ראשון, מה שאתם שואלים 'במה בזינו את שמך', התשובה על כך היא בְּאִמְרָתְכֶם, שְׁלַחַן ה' נִבְזָה הוּא, שמקריבים על גביו חֶלֶב ודם, שהם דברים בזויים, ובזה אתם מבזים את כבוד ה'. (ח) ועל מה שאתם שואלים 'במה גאלנוך', משיב להם ה', וְכִי תִגִּישׁוּן קִרְבָּן עֵוֶר לְזִבְחֵי, וכי אין זה רָע, וגרוע מכך, וְכִי תִגִּישׁוּ קִרְבָּן פֶּסֶח - צולע, וְחֻלְהָ, שהם גרועים מְעַנְר, כי מומם ניכר יותר, וכי גם בזה אֵין רָע, הַקְּרִיבֵהוּ נָא לְפָחֶתְךָ - אם תקריב קרבן כזה לפני השר שלך [ל'פחה' הוא שר ונשיא, בלשונם], אף על פי שהוא רק בשר ודם, הִיָּרְצֵךָ - האם יקבל את מנחתך ברצון, או הִישָׂא פְּנֵיךָ - האם ימשיך לישא פניך, גם אם אתה אדם הראוי מצד עצמו לנשיאת פנים, הרי יחר אפו עליך, אָמַר ה' צְבָאוֹת. (ט) וְעַתָּה, אם בשר ודם לא יקבל ברצון מנחה זו, וכי חָלוּ נָא פְּנֵי אֵל בְּקִרְבָּן כֹּזֵה ויִחַנְנוּ. וכיון שמיִדְכֶם הִיָּתָה זֹאת, שאתם, הכהנים, גרמתם שהי יכעס עליכם בהקריבכם קרבנות אלו, הִישָׂא מִכֶּם פְּנִים, אָמַר ה' צְבָאוֹת. (י) מִי גַם בָּכֶם - גם מי מביניכם שחושב שאשא לו פנים מחמת חשיבותו, אין רצוני בו, וְיִסְגֵר דְלֵתֵיכֶם, כי אין רצוני שיבוא אל ביתי, וגם אם באתם אל ביתי, לא ארצה מידכם קרבנות, ולכן וְלֹא תֹאמְרוּ מִזְבְּחֵי חֲנָם. אין לי חֶפֶץ בָּכֶם אָמַר ה' צְבָאוֹת, ולכן אל תבואו אל ביתי. וּמִנְחָה לֹא אֲרַצֶּה מִיְדְכֶם, ולכן אל לכם להאיר את מזבחי. (יא) כִּי מִמְזִרְחַ שְׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ - בכל העולם כולו, ממקום זריחת השמש ועד מקום שקיעתה, הגם שכל

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

אראון 'שתי הלכות ביום' שולח מגוון לימודים בנושאים שונים, ובכמה שפות. מעוניין ללמוד ולהבין את שאר פרקי הנ"ך? הצטרף למסלול לימוד 'נ"ך מבואר' של אראון 'שתי הלכות ביום', ותקבל פרקי נ"ך מבוארים, בכל בוקר ישירות לתיבת הדוא"ל שלך! להצטרפות לאחד או יותר ממסלולי הלימוד בדוא"ל: office@2halachot.org

הגויים עובדים עבודה זרה, הרי **גְדוּל שְׁמֵי בְּגוּיִם**, כי כולם יודעים שיש סיבה ראשונה שברא את הכל, אלא שהם חושבים שהי מסר את ההנהגה למלאכים ולמזלות וכדומה, וחושבים שכבוד ה' הוא שיכבדו ויעבדו את אותם מלאכים או מזלות, ו**בְּכָל מְקוֹם, מְקַטְר** - מקטירים האנשים למי שהוא **מִגֵּשׁ לְשָׁמַי** - מקורב אלי, לפי דעתם, ולכן הם מקטירים לצבא השמים, בחושבם שהם הקרובים אל ה' ושהם האמצעים בין האנשים לבין ה', ו**מִנְחָה טְהוֹרָה** - ואפילו הם, המקטירים לכבוד אותם אמצעים, מקטירים קרבנות טהורים ונקיים, ולא בעלי מומים, **כִּי גְדוּל שְׁמֵי בְּגוּיִם**, עד שיכבדו אפילו את מי שלדעתם מקורב אליו, **אָמַר ה' צְבָאוֹת. (יב) וְאַתֶּם**, אף על פי שאתם מקריבים לה' בעצמו, **מְחַלְלִים אוֹתוֹ** - את שם ה', **בְּאִמְרוֹכֶם, שְׁלַחַן אֲדֹנָי מִגָּאֵל הוּא**, שהדברים המוגשים על המזבח, שהם החלב והדם, הם דברים מגואלים, ו**נִיבּוּ** - והתנובה של המזבח, והיינו הבשר הנאכל לכהנים ולבעלים, **נִבְזָה אָכְלוּ** - בזויים בעיניכם המאכלים הללו, שהם קדושים. (יג) ובשעה שאתם מביאים את הקרבן, ו**אֲמַרְתֶּם, הִנֵּה מִתְּלָאָה** - היתה לי תלאה ויגיעה רבה להביא את הקרבן הזה, כאילו היה גדול, ובאמת הוא קרבן קטן וכחוש, ו**הִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ** - ואתם רק נופחים רוח בין העור לבשר כדי שייראה נפוח וגדול, **אָמַר ה' צְבָאוֹת**, וחוף ממה שאתם מביאים קרבן כחוש ונפוח שכזה, ו**הִבַּאתֶם קרבן גָּזוּל**, שזו מצוה הבאה בעבירה, ו**אֵת הַפֶּסֶח וְאֵת הַחֹלֶה**, שהם פסולים לקרבן, ו**הִבַּאתֶם עִם הַקְּרָבָן אֵת הַמִּנְחָה** - מנחת נסכים הבאה עם הקרבן, להראות שהקרבן נרצה לה' לריח ניחוח, **הַאֲרָצָה אוֹתָהּ** [-את המנחה] **מִיָּדְכֶם**, אחרי שהקרבן עצמו פסול, **אָמַר ה'.** (יד) ו**אָרוּר הוּא הַנוֹכַח** - פִּילִי, קמצן, ו**יִשׁ בְּעַדְרוֹ זָכָר**, שהיה ראוי שיתנדב ויאמר על הקרבן המובחר 'הרי זה קרבן', ו**נִדְר** - ובמקום לנדב קרבן, הרי הוא נודר ואומר 'הרי עלי קרבן', ובכך אין הוא מקדיש קרבן מסוים, אלא מחייב את עצמו להביא קרבן, וממתין עד שלא יהיה הקרבן המובחר בעדרו, ואז מביא הוא קרבן גרוע, ו**זָבַח** - מביא זבחי שלמים, שהבשר נאכל לבעלים, ולא עולה, שמוקרבת כולה על המזבח, ולא עוד אלא שמביא קרבן **מִשְׁחָת** - בעל מום לאדני, והקמצן הזה ארוּר יהיה, **כִּי מִלֶּךְ גְּדוּל אֲנִי, אָמַר ה' צְבָאוֹת, וְשָׁמַי נוֹרָא בְּגוּיִם**, ולפי גודל וחשיבות המלך, יגדל עונש המזלזל בו. **פֶּרֶק ב: (א) וְעַתָּה, אֲלִיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכְּהִינִים** - אני מצוה אתכם, הכהנים, שתשיחו על הדבר ותזהירו את העם. **(ב) אִם לֹא תִשְׁמְעוּ** לאזהרתי אליכם, ו**אִם לֹא תִשְׁמְעוּ עַל לֵב דָּבָר** זה שהשכל מחייבו מצד עצמו, **לְתַת כְּבוֹד לְשָׁמַי, אָמַר ה' צְבָאוֹת, וְשִׁלַּחְתִּי בְכֶם אֵת הַמְּאָרָה** - את אותה קללה של הפִּילִי המביא קרבן גרוע, אשלה בכם, ו**אֲרוּרִי אֵת בְּרוּכֹתֵיכֶם** - אהפוך לקללה את הברכות שאתם מברכים את העם ב'ברכת כהנים' לאחר הקרבת הקרבנות, ו**גַּם כִּבֵּר עֲכָשׂוֹ אֲרוּרֵיהֶם, כִּי אֵינְכֶם שְׁמִים עַל לֵב.** (ג) וכנגד ההבטחה שהבטיח להם ה' בנבואות חגי וזכריה שמעת בניית בית המקדש והקרבת הקרבנות תהיה ברכה בזרע השדה, הרי עתה שלא שמרתם כראוי את עבודת הקרבנות, **הִנְנִי גֹעַר לְכֶם אֵת הַזֶּרַע** - אגער בזרעים, שלא יצמחו לברכה. ומאחר והקרבנות שאתם מביאים פסולים הם, הרי לא נשאר מהם אלא הפֶּרֶשׁ של הקרבנות ואפרם לאחר שנשרפו, ו**זָרִיתִי** - אשליך ואפזר **פֶּרֶשׁ זֶה עַל פְּנֵיכֶם, פֶּרֶשׁ חֲגִיכֶם** - קרבנותיכם, ו**נִשְׂאָ אֶתְכֶם אֲלֵיו** - והוא יכלה וישרוף אתכם, וכאילו יקח אתכם אליו, שתהיו דומים לו. **(ד) וַיִּדְעַתֶּם כִּי מֵה שִׁלַּחְתִּי אֲלֵיכֶם אֵת הַמִּצְוָה הַזֹּאת**, הוא מפני שאתם מחויבים בה מכבר, **לְהִיּוֹת בְּרִיתִי אֵת לְוִי** - כיון שעל תנאי זה כרתתי ברית עם שבט לוי, שיהיו כהנים ולויים, **אָמַר ה' צְבָאוֹת. (ה) בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ**, משני הצדדים, כי מצידי נתתי לו את ה**חֲיִיִּים וְהַשְּׁלוֹם**, ומצידו היה ו**אֲתָנִים לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי** - שתהיה לו יראת הרוממות מפני ה', ו**מִפְּנֵי שְׁמֵי נַחַת הוּא** - וגם יחרד מפני ה' יראת העונש. **(ו) וְעַל יְדֵי יִרְאֵת ה'** שתהיה בליבו ישמור דברי ה' גם בלימוד התורה וגם במעשה והנהגה, ולענין לימוד התורה אומר כי **תּוֹרַת אֲמֹת הִיְתָה בְּפִיהוּ**, כפי שנמסר למשה בסיני, ו**עוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו**, במה שלימד לאחרים. ולענין ההנהגה במעשה, **בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הִלָּךְ אֲתִי**, בדברים שהם בין אדם למקום. וגם במה שבין אדם לחבירו נהג כראוי, ו**רַבִּים הָשִׁיב מֵעוֹן. (ז) כִּי שִׁפְתַי כֶּהֵן** - התורה שלימד את האחרים בשפתיו, **יִשְׁמְרוּ דַעַת** - לימדם דברים שברורים לו בדעתו ידיעה ברורה, ו**תּוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ** - וגם את הדברים שאינם תלויים בדעת והבנה, אלא הם מדברי התורה המסורה למשה מסיני, גם אותה יבקשו הלומדים ממנו, **כִּי מִלֶּאֲדָה ה' צְבָאוֹת הוּא** - כי הוא שליח ה', לשמור בליבו את התורה שקיבל מסיני:

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

